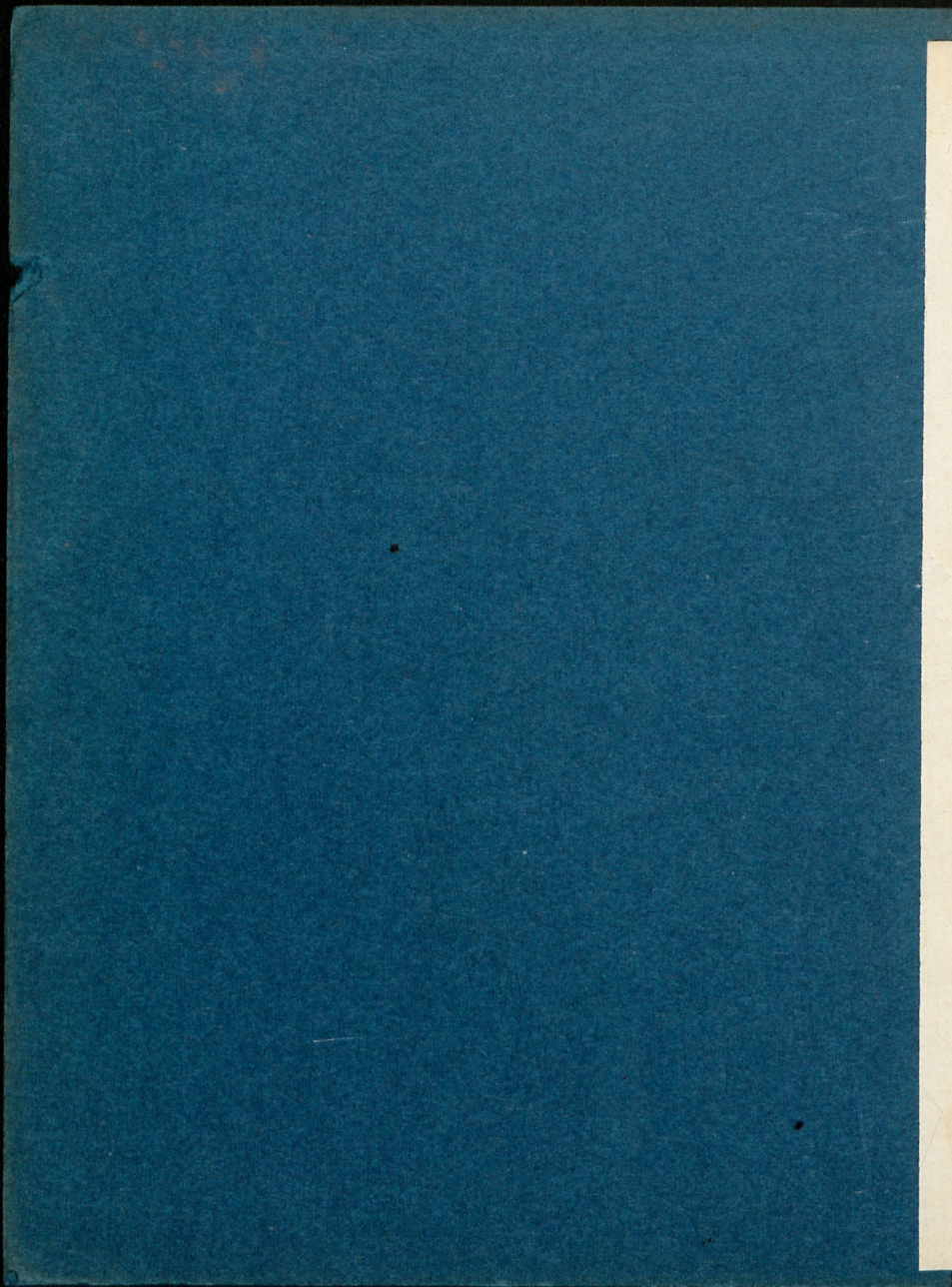

05 # 469

R

348

453
R. 348
DISSERTATIO JURIDICA

De

Genuino intellectu brocardici vulgaris:

**OMNE JURAMENTUM
SERVANDUM ESSE, QVOD
SALVA SALUTE ÆTERNA
SERVARI POTEST,**

Quam

DEO ter O. M. adiuuente,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO,

REGNI BORUSSICI, ELECTORATUS BRANDEN-
BURGICI ET PROVINCIARUM HEREDE, & reliqua,

IN ILLUSTRIS ACADEMIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE

JAC. FRIDERICO LUDOVICI,

J. U. D. Prof. Publ. & Facult. Jurid. Ad-
fessore adjuncto,

Ad d. Martii, MDCCV. H. L. Q. C.

Placido Eruditorum Examine submittit

CHRISTIANUS Gottlob Gresh,
Mifena-Mifnicus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI.

F.v.L.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
genuino intellectu brocardici vulgaris:
**OMNE JURAMENTUM SER-
VANDUM ESSE, QVOD SALVA
SALUTE ÆTERNA SERVARI
POTEST.**

CONTENTA TOTIUS DISSERTATIONIS.

Materia juramentorum præstandisima & frequentisima, & diversis tamen diverso modo & successu tractata, §. I. Abusus brocardici: omne juramentum servandum esse, quod salva salute æternâ servari potest, §. II. Methodus dicendorum §. III. Primum suppositum: in omni juramento adesse debere judicium, ubi de tribus Comitibus juramentorum, qui etiam in S. Scriptura habentur, & simul obiter explicatur, quid sibi velint DD. asserentes, quod pubertati proximi etiam jurare queant, §. IV. Secundum suppositum: negotium licitum esse debere, super quo juramentum interponitur, §. V. Tertium: abesse debere dolum à parte exigentis. Respondetur ad objectionem de juramento à Gibeonitis per dolum exalto, quod tamen Deus servari voluit. §. VI. Juramentum habet vim renunciationis. Renunciatio autem solummodo in lege permissiva locum habet, non in præceptiva, aut prohibitiva, §. VII.

A 4

Transf.

Transitus ad casus speciales. An valeat transactio juramento confirmata super alimentis futuris in testamento relictis? Defenditur negativa §. VIII. & respondetur ad rationes in contrarium §. IX. Distinctio inter id, quod est contra bonos mores juris Canonici & contra bonos mores juris civilis, rejicitur. §. X. Transactio jurata valet super relictis in testamento tabulis tamen testamenti non inspectis. Non adest hic prohibitio Legum. Respondetur Rolando à Valle §. XI. Donatio inter conjuges est invalida, licet juramento confirmata fuerit, §. XII. Aliud videtur de donatione inter patrem & filium, quem in potestate habet, celebrata, §. XIII. Juramentum non supplet solennitatem insinuationis, si donatio valorem 500. solidorum excedit. Quilibet ex dissentientibus tamen suam opinionem communem esse dicit, §. XIV. Uxor in Saxonia marito Geradam accedente licet juramento valide donare nequit, §. XV. Nec rectè sese habet eorum opinio, qui juri revocandi donationem ob ingratitude donatarii renunciari posse existimant, §. XVI. Licita tamen est jurata renunciatio revocationis ob supervenientiam liberorum. Hæc autem renunciatio non exinde colligitur, quoniam donatio juramento simpliciter confirmata fuit. Quid si Pater querelæ inofficiosa donationis cum juramento renunciaverit? §. XVII. Pactum L. Commissoria est invalidum, licet juramentum acceperit. Notatur Lauterbachius, §. XVIII. Sponsalia clandestina nullitate laborant, non obstante adjecto juramento, §. XIX. Idem sentiendum de sponsalibus posterioribus juratis, quod priora legitima tollere nequeant, §. XX. De juramento metu extorto. Notatur Grovius aliq; & ostenditur, dissentientes sibi ipsis non constare, dum juramentum tale pro valido reputant & nihilominus tamen absolutionem ab illo concedunt. Deo non acquiri-

quiritur jus ex juramento, §. XXI. Rejicitur distinctio Balduini, utrum juramentum metu extortum super re licita, an super illicita praestitum fuerit, §. XXII. Juramentum renunciationi S^{cti} Macedoniani à filiosam. adjectum non est obligatorium, §. XXIII. Aliud in obligatione feminarum intuitu S^{cti} Vellejani, modo femina jurans hujus S^{cti} tenorem intellexerit. Rejicitur brocardicum: Juramentum esse loco certificationis, §. XXIV. Ostenditur, DD. dissentientes sibi ipsis contradicere, praecipue vero Gailium, §. XXV. Uxor vindicationi fundi dotalis a marito sine praene quidem accedente juramento valide renunciat, §. XXVI. Fidejussor contractum fidejussionis juramento confirmans beneficio excussionis eo ipso renunciassse non videtur, §. XXVII. Minor contractum absque Curatore celebratum juramento corroborans non habet restitutionem in integrum ex capite minorennitatis. Secus in Prodigio. Adhuc observatio de doctrinis plurimorum male coherentibus circa autoritatem & obligationem juris Canonici in materia juramentorum, §. XXVIII. Pactum de hereditate tertii tertii ne quidem accedente juramento valet. Aliud in pacto renunciativo, propter mores Germaniae. E contrario pactum confraternitatis juratum inter privatos iterum non valet. §. XXIX. Viduus, vel vidua ad secundas nuptias transiens dispositioni l. 6. C. de secund. nupt. ne quidem jurato renunciare potest, §. XXX. Jurata beneficiorum renunciatio non excludit querelam ex l. 2. C. de resc. vendit. §. XXXI. Qui ad factum se obligavit praestite juramento illud praecise prestare obstringitur, §. XXXII. Juramentum excludit facultatem penitendi in contractibus innominatis, §. XXXIII. Donatio per militem, vel Doctorem focariae suae accedente juramento facta non valet, contra Everhardum, §. XXXIV. Compensatio licita, quamvis debitor juraverit, se solvere

velle. Rejicitur distinctio, utrum tempore præstiti juramenti debitum jam adfuerit, annon, §. XXXV. Cessionis bonorum renunciari potest & sic quoque adjectum juramentum valet. Ea propter tamen quis non amittit beneficium cessionis, quia juravit, se soluturum. §. XXXVI. E contrario obligatio jurata ad obstagium est invalida. §. XXXVII. An obligetur, qui absenti quid promissit accedente juramento? §. XXXVIII. Juramentum chirographo insertum non excludit exceptionem non numerata pecunia, §. XXXIX. Juramentum præstitum ab uno ex sociis non obligat ejus heredes, ut in societate permarcent, imò nec ipsi jurantem, si lites oriantur, §. XL. Observatio generalis §. XLI. Origo doctrina, quodlibet juramentum indistinctè & quovis casu servandum esse, ex confusione voti & juramenti, §. XLII. Unde profluxit assertio, quod Laici coram judice Ecclesiastico conveniri possint, quoties contra Eus juramento confirmatus est, quod factum ex ratione status Clericalis ad extendendam jurisdictionem ecclesiasticam. Leges Hispanorum propterea laicæ, §. XLIII. Differentia genuina inter votum & juramentum ostenditur §. XLIV. Recensentur erroneæ hypotheses Franckii circa hanc materiam & simul rejiciuntur, §. XLV. XLVI. & XLVII. Conclusio Dissertationis §. XLVIII.

S. I.

Atria juramentorum quemadmodum præstantissima pariter & in negotiis humanis frequentissima est: ita quoque Icti ab omni ævo id egerunt, ut in naturam jurisiurandi non minus, quam exinde profluentem obligationem inquirerent diligentissime.

tissime. Testantur hoc integra volumina Seraphin. de Seraphinis *de privilegiis juramentorum*, Joannis de Dicastillo *de juramentis*, Joannis Gutierrez. *de juramento confirmatorio*, Robert. Santerfon *de obligatione juramenti*, Carocii *de juramento litis decisorio*, Jeremiae Setferi *de juramentis*, aliorumque forte plurium, quos nobis inspicere non licuit. Sed quoniam hi interdum ex principiis minus accuratè positis erroneas conclusiones deducere consueverunt, hinc Puffendorffius præcipuè in doctrina *Juris naturæ & Gentium*, Uffelmannus *de obligatione hominis, quæ ex sermone oritur*, & Excell. Thomafius in *Jurisprudentia divina* peculiaribus capitibus & tractatibus hosce defectus emendare aggressi sunt. Grotium huic classi in præfenti non adscribo, quia in materia de obligatione juramentorum minus cautè adhuc idque non una vice principia veterum Moralistarum sequitur.

§. II. Generalia ad doctrinam de juramentis spectantia nunc quidem non tractabimus, alias enim integrum tractatum conscribere facili negotio possemus. Animus saltem est, de genuino intellectu famosi illius brocardici dispicere, quod in rubrica dissertationis expressimus, cujus sedes est in *c. 25. X. de jurejur.* & *c. 2. de pact. in 6.* & hoc brocardicum ideo peculiarem disquisitionem meretur, quoniam ad id in plerisque titulis Pandectarum DD. juris civilis provocant, multi vero sæpissime illud admodum contorte & ita applicant, ut aperta exinde iniquitas profluat, prout ex casibus specialibus deinde magis elucescet. Si enim, quando ab alterutro contrahentium forsan jurata fides interposita est, ac quæstio suboritur, utrum per tale juramentum remedia ad negotium illud impugnandum alias competentia exclusa sint? tunc, si nullus alius medius terminus pro affirmativa in promptu est, statim ad hoc asyllum

8 DISS. DE BROC. OMNE JURAM. SERV. ESSE,
sylum recurrere consueverunt: omne juramentum servan-
dum esse, quod salva salute æterna servari potest.

§. III. Imperitis hoc facile os claudit atq; terrorem
incutit, ne hiscere quidem audeant; sed re penitus inspe-
cta etiam hic verum esse deprehenditur, quod habetur in
l. 17. ff. de LL. Scire Leges, non hoc esse, verba earum te-
nere, sed vim & potestatem. Ergo hoc monstrandum er-
rit primò ex principiis sanæ rationis: an & quando ex ju-
ramento præstito obligatio oriatur? deinde verò, quis-
nam sit sensus juris Canonici intuitu nostri brocardici? &
denique, si forsan jus Cononicum à justitiæ tramite defle-
ctit, quomodo illud ex jure naturali & divino emendatio-
nem capere debeat.

§. IV. Primò omnium supponimus, in jurante ad-
esse debere *judicium*, ut ipsi perfecta sit juramenti natura
& exinde proveniens obligatio, nec non resejusque qua-
litas, super qua jurandum est, id quod ipsum Jus Cano-
nicum in c. 26. X. de jurejur. in digitat, tum tres comites jura-
mentorum recenset: *judicium, viritatem, & justitiam*, qui
tres comites in ipsa S. scriptura jam habentur, nimirum
Jerem. 4. v. 2. ubi ita Propheta: *Et jurabis Vivit Dominus in*
VERITATE & in JUDICIO & in JUSTITIA. Quod qui-
dem ita non expresit Lutherus in versione Germanica, in-
terim tamen non solum Hieronymus, sed & Vatablus in sua
versione ita legit, vid. Calovii *Bibl. illustr. ad h. l.* nec non
Criticor. sacror. Munsteri, Grotii, Clarii Tom. 3. ad d. l. Con-
cordat versio Gallica *Edit. Genev. d. A. 1690.* Alors tu jure-
ras, l'Éternel vivant en *verité & en jugement & en justice.*
Ergo brocardicum nostrum non pertinet ad eum casum, si
impubes quidam, summè ebrius, mente captus, fatuus, &
similis farinæ homo verba juramenti protulit. Aliud e-
nim

nim est, juramentum præstare, aliud verba in juramentis adhiberi solita sine judicio atque intellectu proferre. Sed hæc quidem leviora sunt & ab omnibus facile conceduntur, v. *Can. 14. 15. 16. caus. 22. qu. 5.* Non obstat, quod tamen DD. asserant, pubertati proximos admittendos esse, *si velint*, v. quos citat Lauterbach *Comp. jur. de jurejur. ab init.* exinde enim nobis occasio suppeditatur, ut statum controversiæ accuratius formare possimus. Valet juramentum pubertati proximorum juxta eos DD. si jurarunt in proprium commodum, nos autem de eo disputamus, *an juramentum servandum sit, quod in jurantis præjudicium vergit.* Hoc, quantum nobis constat, non asserunt DD. & si assererent, iniqua sine dubio eorum assertio esset. Ubi enim non adest judicium, ibi nec juramentum, & sic nec juramenti obligatio. Alia est quæstio: annon ille peccet, qui & dicto casu juramentum impuberi defert? quam affirmamus.

§. V. Deinde supponimus, *negotium illud licitum esse debere*, super quo interponitur juramentum, quod iterum innuitur in *d. c. 26. X. de jurejur.* Quemadmodum enim de re illicita nulla iniri potest conventio: ita quoque illa conventio nulla nec juramento confirmari poterit. Ergo brocardicum nostrum ad hunc casum iterum non pertinet, in quo, ni fallimur, perinde ut de supposito precedenti dictum, nullos dissentientes habebimus. Modò id observes, illicitum non solum dici illud, quod Legibus divinis improbat, sed etiam quod Leges humanæ subditis interdicit & hujus intuitu eorum libertatem restringunt.

§. VI. Porro ex *cit. cap. 26. X. de jurejur.* observamus, jurantem ab altero, qui detulit juramentum, *non debere dolo inductum esse.* Quamvis & hoc ad suppositum primum

num in §. IV. referre posses, dicendo, quod in ejusmodi casu iudicium jurantis plane exulet, conf. c. 28. X. de jurejur. ibi: *sine vi & dolo præstita*. Cui enim per dolum alterius aliud pro alio obtruitur, is veritatem rei ignorat & sic de eadem judicare nequit. Eleganti Responso hanc observationem in materia transactionis dolose inita confirmat Illustr. Stryk. de Caut. Contract. Sect. 3. c. 7. §. 19. Non obstat exemplum Gibeonitarum, qui Josuam & Israelitas dolo ad jurandum induxerant & nihilominus tamen Deus hos puniebat, ubi præstito juramento contraveniebant, v. 2. Sam. 21. v. 1. & 2. Josua enim & Israelitæ detecto jam dolo juramentum antea præstitum adhuc ratihabuerant, Jos. 9. v. 16. seqq. Ergo ex hac ratihabitione obligatio oriebatur, sine qua juramentum nullius valoris fuisset.

§. VII. Denique ex concessis DD. notamus, *juramentum habere vim renunciationis*, Gail. lib. 2. Obs. 27. n. 23. Mevius P. 1. Dec. 147. num. 4. Ergo quousque alias renunciatio fieri potest, eousque etiam juramentum præstari & præstitum servari poterit. Notum vero est, quod nec juri prohibitivo, arg. l. 5. C. de LL. nec etiam illi renunciari queat, quod certam negotio formam præscribit, arg. l. 5. C. de jur. & fact. ignor. Marfil. Conf. 117. n. 18. Illustr. Dn. Stryk. Caut. Contr. Sect. 1. Cap. 5. §. 15. & 16. sed solummodo juri permisso, quando aliquid in favorem nostrum privatum introductum est, Dalnerus de renunciat. c. 7. 8. 9. seq. Finckelth. Obs. 107. n. 8. Ergo etiam juramento nulla vis adscribi poterit, si quando illud vel juri præceptivo, vel prohibitivo contrariatur, sed hunc saltem effectum habebit, ut favorem ex permissione Legis provenientem intuitu jurantis excludat.

§. VIII. Hæc sunt pauca illa, simul tamen liquida fundamenta

fundamenta, juxta quæ de omnibus casibus specialibus
 judicari & simul ostendi poterit, an & quando brocardi-
 cum nostrum absque aperta iniquitate admitti queat,
 quando non. Agedum videamus. Notum est ex jure ci-
 vili, quod transactio *super alimentis futuris in testamento*
relictis non valeat, nisi accedente causæ cognitione & de-
 creto Prætoris, prout latè disponitur in *l. 8. ff. de transact.*
 Quærun autem DD. *annon ejusmodi transactio valida sit, si*
juramento corroborata fuerit? Affirmant hoc Struvius *arg.*
e. quamvis de pact. in 6. (ubi brocardicum nostrum habetur)
in S. I. C. Ex 6. th. 58. Brunnem. *ad d. l. 8. ff. de transact. num. 5.*
 Schöpffer *tit. de transact. num. 8.* Zæsius *ad de tit. ff. & Busius*
ad cit. l. 8. Negat è contrario Parisius *Vol. 3. Cons. 95. n. 26.*
 cui sententiæ & nos accedimus, quoniam *d. l. 8.* non solum
 certam negotio formam præscribit, sed simul etiam pro-
 hibitiva est. Ergo juxta *§. VII. præc.* juramentum nullam
 obligationem producit, imo potius iniquitatem involvit,
 juramentum autem non debet esse vinculum iniquitatis.
 Quis enim non diceret iniquitatem, si privatus per præ-
 stationem juramenti à præcepto superioris se liberare in-
 tenderet?

§. IX. Equidem adducunt nonnulli hanc rationem,
 quia prohibitio hujus legis non sit ob turpitudinem, sed
 ob utilitatem privatorum, v. quos citat Brunnem. *ad d. l. 8.*
num. 5. ergo exinde sequi putant, quod juramentum præ-
 stitum servari debeat; sed facilis est responsio. Primo e-
 nim dicimus, nihil interesse, sive subsit utilitas privata,
 sive publica, modo adsit lex prohibitiva. Hæc enim in-
 distinctè subditos obligat, sine respectu, ex qua causâ pro-
 hibitio processerit. Deinde vero erroneum etiam est,
 quod *d. l. 8.* ob utilitatem privatorum solum lata sit, imo

B 2

potius

potius & *principaliter* quidem ob utilitatem publicam lata est, ne perditis alimentis ille, qui alimentis jam destituitur, inutile terræ pondus & Reip. onus fiat & per consequens onus alimenta præstandi in Magistratum devolvat. Hæc dum sine dubio perpendit Covarruvias *ad c. quavis p. 2. §. fin. n. 12. X. de pact. in 6.* à dicto jaramento absolutionem dari concedit, si postea alimentarius in magnam egestatem perveniat. Nos vero talem absolutionem non requirimus, sed juramentum ob prohibitionem legis ipso jure nullum esse asserimus.

§. X. Scio quidem, distinguere solere DD. an aliquid sit contra prohibitionem juris canonici, an saltem contra prohibitionem juris civilis, vel, ut alii loquuntur, an juramentum sit contra bonos mores juris canonici, an contra bonos mores juris civilis, v. Gail, *l. 2. Obs. 29. n. 15. seqq. & Obs. 40. n. 4.* sed scio etiam hanc distinctionem nihil significare. Jus Canonicum enim, nisi consensu Principum in casibus particularibus receptum sit, tantæ non est autoritatis, ut prohibitiones Legislatoris irritas reddere valeat, nec vero probabile est, Principes illud jus in hunc finem recepisse. Ergo in qualibet Rep. saltem eo respicimus, an aliquid contra prohibitionem Legum à Principe imperium ibi tenente latarum, vel receptorum impingat. Dicis: peccat tamen is, qui nomen Domini in vanum adsumsit & contra prohibitionem juris civilis juravit; Recte. Ergo puniatur ob commissam temeritatem, si sciens fecit. Lex autem rite promulgata suum vigorem retineat.

§. XI. Cum quæstione præcedente ad finitatem habet altera: *utrum transactio juramento confirmata valeat super ruli&is in testamento, testamenti tamen tabulis non inspectis?*

speculis? Adfirmat eam Lauterbach. *Comp. Jur. de transact.* Struv. *S. I. C. Ex 6. 1b. 57.* & sine dubio alii plures. Negat vero Roland à Valle *l. 1. Cons. 13. num. 30. seqq.* Resolutio quæstionis exinde dependet: utrum jus prohibitivum adfit, annon? Prius quidem asserunt communiter, sed nobis contrarium verius videtur. Dicit Cajus *in l. 6. ff. de transact. de his controversiis, qua ex testamento proficiuntur, neque transigi, neque veritatem exquiri aliter posse, quam inspectis cognitiisque verbis testamenti.* Non ergo prohibet, quod conventio hoc casu iniri non debeat, sed explicat saltem definitionem transactionis, quod talis conventio nomen dictæ transactionis non mereatur, quia perinde est certum esse & in continenti certum fieri posse, transactio autem, super re incerta fieri debet. Hinc quia negotium in se non prohibetur, & de mera utilitate privata agitur, juramentum servandum esse putamus per dicta in *§. VII.* Rolandus à Valle juramentum propterea quidem impugnat, quod error subsit & sic juxta *§. IV.* iudicium deficiat; sed hæc relevare non videntur. Quotiescunque enim quis aleæ rem committit, toties se errasse prætere nequit, quia fuit error prævisus. Nam alias nulla transactio valeret, quia semper ab alterutra parte error subest. Varias aliorum opiniones de sensu *d. l. 6. de transact.* vid. apud Schilterum *Exerc. 9. §. 6. seqq.* quas omnes excutere in præfenti nostrum non est.

§. XII. In materia donationis plurima exempla scopo nostro inservientia occurrunt. Quæritur scilicet primo: *utrum donatio inter conjuges valeat, si juramento confirmata fuerit.* Negant Baldus *Vol. 1. Cons. 29.* Castrensis *Vol. 2. Cons. 195. num. 2.* Bartolus *in l. 1. n. 1. ff. de donat. int. vir. & uxor.* & plurimi alii apud Gaillium *l. 2. Obs. 40. n. 1.* Adfirmant

firmant è contrario Alexand. Vol. 2. Conf. 8. num. 3. Decius Vol. 1. Conf. 202. Paris. Vol. 3. Conf. 86. n. 19. § 46. quos itidem cum multis aliis vide apud citatum Gailium, & quibus ipse etiam Gailius calculum suum adjicit. Nos accedimus negantibus, quia donationes conjugum sunt contra prohibitionem juris in l. 3. ff. de donat. int. vir. & uxor. Ergo non adest justitia, sed impingit juramentum contra regulam in §. VII. traditam. Redderentur sane ita omnes Leges civiles jam latæ & adhuc ferendæ elusoriæ, quis vero præsumeret, Principes in hunc finem jus Canonicum recepisse? Nec est, ut ad multitudinem DD. validitatem juramenti adferentium provoces. Sunt enim in quavis quæstione multi adfirmantes, sunt multi negantes & sic opinio communis contra communem. Ergo ex principiis genuinis dijudicandum, cujus sententia verior sit.

§. XIII. Sed quid de *donatione inter patrem & filium* juramento confirmata? Hic concedimus, sententiam adfirmantium & pro validitate donationis pronunciantium absque nota iniquitatis sustineri posse, quam defendit Struv. S. I. C. Ex 40. th. 7. Mynsing. Cent. 2. Obs. 33. Lauterb. ad tit. ff. de donat. Adest siquidem judicium, abest dolus & metus, & non deprehenditur in jure civili prohibitio. Prout enim hic recte ostendit Gail. l. 2. Obs. 38. num. 1. seqq. dispositio Legum Romanarum ex illa saltem hypothesi descendit, quoniam Pater & filius pro una persona habentur, & quia donatum revera non filio, sed ipsi Patri acquireretur, referendum enim esset ad peculium profectitium, in quo & proprietatem & usumfructum habet Pater. Nemo autem sibi ipsi obligatur, nec quod jam habet, sibi ipsi denuo donare potest.

§. XIV. Porro inter DD. controvertitur: *utrum donatio*

natio ultra 500. solidos absq; insinuatione valeat si juramento corroborata sit? Affirmativam iterum, ut solet, tuerur Andr. Gail. l. 2. Obs. 39. cum plurimis n. 12. allegatis, v. Roland. à Valle l. 1. Conf. 19. num. 48. Negativam tenent Carpzov. P. 2. C. 12. D. 14. n. 6. aliiq; à Schöpffero ad tit. ff. de donat. n. 15. allegati. Et hæc posterior opinio sine dubio præferenda, quia adest lex certam formam negotio præscribens, quæ à privatis eludi nequit, v. §. VII. Nec est, ut timeas DD. à Roland. à Valle loc. cit. allegatos, Decium, Curtium junioerem aliosq; dicentes, esse magis communem opinionem, quod iuramentum sit loco insinuationis; nam & illi, quos in rationibus dubitandi num. 14. & 15. adduxerat, Andr. Siculus & Paulus de Castro verioerem & communem sententiam esse dicebant, quod iuramentum solennitatem insinuationis non suppleat. Ergo iterum non discrepantibus autoritatibus, sed iustis rationibus pugnandum. Æquitatem huius nostræ sententiæ perspexit Sereniss. Elector Saxonix, dum in Decif. 26. iuramentum solennitatem insinuationis non supplere constituit, ad stipulatum quoque eisdem Excell. Dn. Joh. Sam. Stryk. in Disp. de eo, quod injust. est circ. juram. extrajud. Cap. 2. §. 18. conf. Schilter Exerc. 43. §. 10. in f.

§. XV. Ex iisdem fundamentis deciditur apud Saxonnes quæstio: utrum Uxor marito Geradam accedente iuramento valide donare queat? scilicet cum Jus Saxonicum hanc donationem in se prohibeat, per accedens etiam iuramentum ad rem prohibitam ea convalidari nequit, vid. Const. Elect. Sax. P. 2. C. 12. ibique Carpzov. Def. 1. seq. Struv. Jurispr. Rom. Germ. lib. 2. tit. 10. §. 28. Statuit quidem alias Setser de Juram. lib. 1. Cap. 25. num. 118. justius esse, leges politicas negligi, quam Deum perjurio contemni; sed primo qui-

mo quidem recte respondet Excell. Strykius *cit Disp.* adhuc adesse quaestionem, an ita perjurium committatur, quoties iuramentum actui nulli adjicitur, deinde etiam nihil amplius exinde sequitur, quam puniendum esse illum, qui tam temere & contra prohibitionem superioris iuramentum praestitit.

§. XVI. Cum etiam in *l. f. C. de revoc. donat.* donatori concessum sit, ut propter causas in *d. l.* expressas donationem iterum revocare possit, si scilicet donatarius ingratus existat; hinc iridem quaerunt: *annon huic legi mediante iuramento renunciari possit?* Solam renunciationem non admittit Carpzov. *Dec. 123. n. 5.* admittit tamen eam, si iuramento confirmata sit, *ibid num. 14. v.* Brunne-
mann. *ad d. l. fin. in f.* sed cum ipse Brunne-
mannus asserat, & optime quidem, revocationi donationis ob ingrati-
tudinem donatarii ideo renunciari non posse, quia ad delin-
quendum invitaret; hinc non video, quare ratione iuramen-
tum sustineri possit, quippe quod non minus, ut nuda do-
nantis renunciatio, ad delinquendum invitaret donatari-
um. Et sane si ejusmodi generalis applicatio brocardici
nostri admitteretur, tunc revera omni dolo futuro medi-
ante iuramento renunciari & quilibet hac ratione ad delin-
quendum invitari posset. At tamen Jcti communiter
dicunt, quod iuramentum non debeat esse iniquitatis vin-
culum. *Gail. lib. 2. Obs. 147. n. 3.*

§. XVII. Alia adhuc est quaestio: *utrum pater revoca-
tioni donationis ob supervenientiam liberorum cum iuramen-
to renunciare possit?* Affirmat hanc quaestionem Brunne-
mann. *ad l. 8. C. de revoc. donat.* & hic libenter consenti-
mus. Revocatio enim propter ea conceditur, quia do-
nans non cogitavit de hoc casu, ergo si de eo cogitavit,
quod

quod ex renunciacione colligitur, legis ratio cessat. Et hic non adest lex prohibitiva, sed permissio legis saltem Diff. Gail. 1. O. 40. n. 13. & alii apud Gothofred. ad de l. ex erronea ratione, ac si bona parentum liberis jure naturæ debeantur. Sed quid si simpliciter accedat juramentum donationi? Certe si brocardicum nostrum crude applicandum esset, & tunc excluderetur revocatio, qui iuramentum salva salute æterna servari possit. Sed recte dicit Brunnemannus d. l. juramentum recipere easdem hoc casu qualitates, seu condiciones, quæ in principali subintelliguntur. Unô verbô, deficit judicium v. supra §. IV. Quæritur porrô: *utrum etiam Patris renuntiatio jurata obslet liberis, si in legitima læsi sunt, ita, ut querelam inofficiosa donationis instituerè nequeant?* Rectissimè iterum negat Brunnemannus, quia adest lex prohibitiva & renunciatio in præjudicium tertii vergeret.

§. XVIII. Pergimus jam à materia donationis ad alia. Prohibitum est in materia pignorum pactum L. Commissoriæ per l. f. C. de pact. pign. Sed quæritur: *an non valeat illud accedente juramento?* Affirmat pro more suo Gail. l. 2. obs. 40. n. 4. Lauterbach Comp. Jur. ad tit. ff. de pign. act. & alii ab hoc citati. Negant rectius Carpzovius, Frantzkius & alii apud Schöpfferum Synosp. Jur. ad d. t. ff. n. 17. Adest enim Lex prohibitiva & juramentum revera esset vinculum iniquitatis. Quod allegant c. pen. X. de pignor. adhuc dubiæ est interpretationis, licet autem sensus eius clarus esset, ab aperta tamen iniustitia liberari non possit. Et quis adeo crederet, hoc capitulum esse receptum. Et sane non video, quomodo à nota contradiccionis liberari queat doctrina Lauterbachii d. l. statuentis, quod pactum L. Commissoriæ nec statuto, nec consuetudine ap-

C

proba-

probari possit, simul tamen asserentis, quod juramento accedente convalidari queat. Si enim hoc, cur non etiam statutum, vel consuetudo valeret? Optime ergo illustr. Stryk. *ad d. l. Lauterb. voc. servandum* ita annotavit: relaxationem hujus juramenti peti posse, quia alter contra Leges hoc modo lucrum caperet. Si autem validum esset juramentum, nec relaxationi locus concederetur. Existimat quidem Frantzkius *l. 2. Resol. 5. n. 102.* juramentum hunc effectum habere posse, *quod res pignori data maneat quidem post redemptionis tempus penes Creditorem, sed non pretio ad quantitatem pecunie mutuo datæ restricto, sed juxta arbitrium boni viri determinando*, id est, ut Creditor superfluum restituat; sed hæc assertio partim petit id, quod in principio est, partim etiam nobis non adversatur, quia juramentum tunc revera non observatur, add. Dn. Böhmerum *Introd. in Jus Digest. de pign. act. n. 13.*

§. XIX. Idem decisionis fundamentum in questione: *utrum sponsalia clandestina per accedens juramentum corvalescant?* adhibendum. Prohibent enim Leges absque consensu paterno sponsalia celebrare & sic justitia deficit, *v. §. VII.* Conjugia scilicet absque consensu eorum, qui super foeminam dominationem habent, inita, non sunt connubia, sed adulteria, vel contubernia, vel stupra, aut fornicationes, *v. can. 1. caus. 30. qu. 5.* Elegans Responsum huc pertinens exhibet illustr. Stryk. *in addit. ad Brunnem. jus. eccles. l. 2. C. 16. §. 12. verb. quæ Parentis consensu destituta*, ibi: *noch minder selches Jurament der justis gemäſſ, indem es denen Legibus Consistorialibus deutlich zuwieder, welche doch im Gewissen verbinden, (sine dubio autem omnes Leges subditos in conscientia obligant, & sic idem in aliis casibus quoque sentiendum.) vid Carpzov. Jurispr.*

Jurispr. Confist. lib. 2. Def. 58. Schöpffer. ad tit. de sponsal. num. 14.

§. XX. Quæ de invaliditate juramenti in sponsalibus clandestinis diximus, eadem ratione ad *sponsalia posteriora* applicari debent. Neque enim à venditione Titio facta me liberare possum, licet postea eandem rem Cajo & quidem solenni juramento accedente vendiderim, quia maxima sine dubio esset absurditas, si statueremus, quod per juramentum jus tertio quæsitum eidem iterum absque ejus consensu auferri possit. Ita quoque jus sponsæ ex prioribus sponsalibus acquisitum propter juramentum sponsalibus posterioribus, tanquam rei illicitæ, accedens alterationem non paritur. Pertinent huc iterum verba Responsi in §. *prac. allegati: Uber dem die J. C. nicht potestatem nova sponsalia juramento confirmandi gehabt, indem sie à vinculo sponsalitis priori noch nicht befreuet, und also sich anderweit zu obligiren ganz unbefugt gewesen,* add. *Illustr. Stryk. de Dissens. de spons. Sect. 4. c. 8.*

§. XXI. Progredimur ad *juramentum metu extortum*, de quo in *Auth. Sacramenta puberum C. si advers. vend.* dicitur, quod nullius momenti sit, addita eleganti ratione, ne querimoniam maleficiorum commissorum faciat. Et rectè statuunt Pufendorff. *de J. N. & G. lib. 4. c. 2. §. 8.* & Excell. Thomafius *Jurispr. div. l. 2. c. 9. §. 31.* juramentum tale nullam producere obligationem, quia justitia à parte exigentis deficit. Introdùcta enim sunt juramenta, ut licitis & bonis actionibus inter homines firmitatem addant, non ut sceleribus succenturientur. Id. Pufendorff. *d. l. §. 9.* Consentit *illustr. Stryk in not. ad Lauterb. de jurejur. verb. ipso jure nullum.* Hinc repudianda omnino sententia contraria Grotii *de J. B. & P. l. 2. C. 13. §. 15.* nec non Augustini *in epist.*

20 DISS. DE BROG. OMNE JURAM. SERV. ESSE,
epist. 224. § 225. (quem citat Dn. Simon *in not. ad Grot. d. l.*
§. 14.) existimantium, quod etiam juramentum metu ex-
tortum obligatorium sit, ex erronea ratione, quia non
persona sola respicitur, cui juratur, sed is, qui juratur,
Deus. Quis enim crederet, ut iterum ait Pufendorffius
d. §. 8. Deum velle, ut ego innocens me bonis meis spo-
liem & illa in impium nebulonem conferam, ne ille gra-
tis sceleratus fuerit. Atque invaliditatem ejusmodi jura-
menti, licet alias salva salute æterna servari possit, agno-
scit ipsum jus Canonicum in *c. 2. § 8. X. de jurejur.* nec non
Scholastici alique dissentientes Thomas, Svaretz, Rodri-
quetz, Rivetus, &c. apud Struv. *S. I. C. Ex 17. th. 15.* dum
absolutionem ab illo impetrari posse asserunt, quæ sane
locum non haberet, si Deo jus quæsitum esset, quoniam
absque dubio nec Princeps, jus Papa, jus Deo quæsitum
auferre potest. Unde revera contradictionem involvunt
ille duæ assertiones: Juramentum vi extortum obligat &
Deus exinde jus acquisivit, & nihilominus tamen Prin-
ceps effectum talis obligationis tollere valet, conf. Treut-
ler. *vol. 1. disp. XI. th. 4. qu. 30.*

§. XXII. Neque ergo his suppositis opus est, ut cum
Balduino *in Cas. Consē. lib. 2. cap. 12.* (apud Dn. Simon. *in*
not. ad Grot. l. 2. c. 13. §. 15. (1.)) distinguamus, utrum jura-
mentum metu extortum sit super re possibili & licita, v.
g. super pretio pro capite, an vero super re illicita, justiti-
am impediēte, improbos in malitia sua confirmante,
&c. Nam & si pretium pro capite promitto in priori ca-
su & illud vim inferrenti solvere teneor, sine dubio impro-
bus hac quoque ratione in malitia sua confirmatur, atque
adeo duo isti casus revera ab invicem non differunt, quod
putabant Autores allegati. Deinde sufficit, exactionem
latro-

latronis illicitam esse, quamvis res, quam exigit, alias & abstrahendo ab ejusmodi negotio violento licite postulari possit, hoc enim non proficit violento aggressori, quippe quem non *ex rei desiderate natura*, sed *ex malitiosa ejus intentione* dijudicamus. Ad alias ratiunculas, quas tam citati Autores, quam alii etiam in medium proferunt, ex modo dictis facili negotio responderi potest.

§. XXIII. Quæritur porro: *utrum juramentum additum renunciationi Scti Macedoniani sit obligatorium?* Hic, quod fere mirandum, plures sententiam negativam amplectuntur, eamque genuinam, Bachovius, Hahnus, Barbosa, Zæsius, alique apud Lauterbachium *comp. jur ad tit. de Sct. Macedon. in fin.* qui ultimus nec de jure Canonico, nec secundum conscientiam exinde obligationem oriri putat. Effet enim revera hoc juramentum vinculum iniquitatis & in præjudicium Patris tenderet. Hieronymus Treutlerus, qui & alias in hac materia sæpe ab injustis aliorum principiis recedit, *Vol. 1. Disp. 18. th. 7.* hac de quæstione ita differit, sibi scilicet esse persuasissimum, quod opinio affirmantium falsissima sit & absurdissima, quia Sctum Macedonianum publicam respicit utilitatem, ac providet, ne filiosfam. corrumpantur & delictis fenestra aperiat, atque occasio illis præbeatur, vitæ parentum insidiandi: juramentum itaque istud, (addit) quo Scto huic renunciatur, est contra bonos mores, repugnat utilitati publicæ, occasionem denique præbet filiosfam. corrumpendi, & insidiandi vitæ parentum, quocirca etiam jure Canonico improbat. Uno verbo: deficit justitia, *v. supra §. V. Dissert. Setser. de Juram. lib. 1. cap. 13. n. 13.* sibi ipsi tamen non satis constans.

§. XXIV. A Scto Macedoniano ad Vellejanum pro-
C 3 gressi-

gredimur. Fœminæ ex fidejussione non obligantur, sed quæritur, *utrum obligentur, si contractum juramento confirmaverint?* Hic, quia fœminæ facultas renunciandi conceditur in *l. f. §. 4. ff. ad Sct. Vellej.* & sic lex prohibitiva adesse non videtur, (huic enim renunciari nequit,) indulgeri etiam poterit vis aliqua juramento ex hypothesi DD. vid. *Setser de Juram. lib. 2. Cap. 12. n. 2. 3.* Dico, *ex hypothesi DD.* id est, hac parte commune dictærium de servando juramento, quod salva salute æterna servari nequit, manifesta iniquitate non laborare existimo, quia nihil detrahit auctoritati Legislatoriæ civili. Alias vero & abstrahendo ab illa hypothesi juramentum itidem naturam actus sequeretur, cui adjectum est. Requiro tamen, ut fœminæ juraturæ tenor Scti Vellejani & effectus juramenti, amissio scilicet dicti Scti exinde profluens, probè explicetur, quoniam alias judicium deficit & sic revera juramentum non adest, imo alter in dolo & mulierem circumventurus esse videtur, v. supra §. IV. Quod enim dicunt, juramentum esse loco certiorationis, *Hering. de Fidejussor. c. 7. n. 507. Gail. l. 2. obs. 77. n. 10.* & alii ab hoc citati; hoc revera contra principia sanæ rationis impingit, quoniam juramentum ad ignorata per rerum naturam trahi nequit, prout jam ostendit *Exc. Joh. Sam. Stryk. disp. de eo, quod injust. est circa juram. extrajud. c. 2. §. 20.*

§. XXV. Imo DD. contrarium asserentes sibi ipsis contradicunt. Videtur, inquit *Gail. d. obs. 77. num. 10.* mulier virtute juramenti omni legum ac juris auxilio renunciassè, *si non in specie, saltem in genere.* Sensit ergo, juramentum non esse loco specialis renunciationis. At vero paulo ante dixerat *num. 8.* generalem renunciationem non valere quoad ea, de quibus renuncians tempore
renun.

renunciationis non cogitavit. Quomodo itaque hæc cohærent: Renunciatio generalis non extenditur ad incogitata: Juramentum est loco renunciationis generalis, & tamen juramentum ad non cogitata extenditur. Porro notat Gailius *num. 11. ex communi*, ut dicit, opinione, mulierem juramento contravenire posse, si enormiter læsa sit, quod de eo casu intelligo, si solvere cogatur & regressum contra principalem instituire nequeat; ast vero hac ratione regula ante data vel in plurimis casibus cessabit, quia quoties fidejussor solvere cogitur, debitor ut plurimum non est solvendo & sic regressus deficit; vel etiam hoc respectu contradictio adest, quoniam & tunc juramentum ex hypothesi servari potuisset salva salute æterna, licet fœmina enormiter læsa fuisset, quis enim crederet, eam salutem æternam amissuram, si talem læsionem patienter ferret?

§. XXVI. Quæritur: *utrum uxor vindicationi fundi dotalis à marito alienati jurato renunciare possit?* Affirmat Covarruv. *in c. quamvis X. de pact. in 6. p. 2. §. 1. num. 19.* Molina & alii apud Brunnem. *ad l. 1. ff. de fund. dot. num. 9.* Gail. *l. 2. obs. 42. num. 8.* & de hoc casu in specie agitur in famoso illo *c. 28. X. de jurejur.* Verum si *pr. J. quib. alien. lic. vel non inspiciamus*, expresse ibi dicitur, ita interdicitam esse alienationem, *ut neque consentientibus mulieribus procedat*, & ergo lex mere prohibitiva adest, quod & ipse agnoscit Papa *in d. c. verb. quod etsi mulierum consensus in talibus non videatur obligatorius secundum legitimas sanctiones.* Unde nobis verius videtur, juramentum hoc casu præstitum nullius valoris esse. Sed, inquit Papa, hac ratione perjurium committitur, si mulieri juramento contravenire permissum; Ego vero: ubi nullum juramentum, ibi

ibi nullum perjurium, quia hoc validitatem juramenti supponit. Ast vero nomen Dei ita in vanum assumitur; Recte. Puniatur ergo fœmina, quæ hoc fecit, & sciens quidem, id est, de prohibitione legis edocta, alias enim & iudicium deficit, sed puniatur etiam ille, & magis puniatur, qui mulieri Autor exstitit, ut nomen Dei in vanum assumeret. Non obstat, quod tamen uxor per consensum iteratum alienationem confirmare possit, *Nr. 5. 61. cap. 1.* Hoc enim statim ibi limitatur, modo uxori ex aliis mariti bonis satisfieri possit & sic nullum damnum ea sentiat; sed quæstio nunc de eo casu est: an consensus etiam tunc sit validus, si uxori præjudicium exinde immineat?

§. XXVII. Si fidejussor contractum fidejussionis juramento confirmavit, quæritur: *an eo ipso beneficio excusationis renunciasse censetur?* Negat Alexander, ait Baldus, & habet uterque ad stipulatores satis multos, quos vide apud Dan. Mollerum *Semestr. lib. 1. c. 16. num. 1. seqq.* Ipse Mollerus affirmativæ subscribit præcipue ex ratione Jasonis, quod juramentum semper aliquid addat & faciat actum valere omni meliori modo, quo potest, unde refutat Gomesium dissentientem dicendo, Gomesium haud dubie contrariam opinionem ut falsam tam audacter non rejecisse, si ille locus apud Jasonem ipsi incidisset. Nos hisce non obstantibus cum Alexandro, Gomesio, aliisque negativam tuemur. Quamvis enim non ad sit lex prohibitiva, sed fidejussor pro lubitu beneficiis suis renunciare queat, iudicium tamen deficere videtur, id est, fidejussor probabiliter de hac renunciatione non cogitavit, homines enim non facile renunciant juribus suis, vid quæ §. XXIV. & XXV. diximus. Jasonis autoritatem à Mollero satis imperiose objectam non curamus. Quemnam ergo, inquis,

inquis, tale juramentum effectum habet? quid, si responderem nullum? Sed potest tamen nihilominus hic eidem effectus adscribi, ut eo magis adstringatur fidejussor, ne frivolis exceptionibus & subterfugiis obligationem accessoriam eludat.

§. XXVIII. *Minorem* absque curatore contrahentem accedente juramento nihilominus obligari deciditur in *Auth. Sacramenta puberum. C. si advers. vendit.* adeoque cum hic expressa dispositio Legis civilis adsit, res dubio caret. Neque enim illis, qui pubertatem adepti, iudicium deficit. Sed quid, *si prodigus contractum absque Curatore celebratum jurejurando confirmet?* Respondent nonnulli, eum quoque esse servandum, quos vide apud Setser. *de juram. l. 1. c. 5. num. 3.* Recte autem ex principiis à nobis suppositis negativam amplectitur Id. *d. l. n. 8. seqq.* hac utens ratione, quod tale juramentum destituatur justitia, quia est contra legis prohibitionem, prodigus enim intuitu administrationis furioso comparatur, *v. l. 1. ff. de Curat. furios.* Et mirandum certe est, quod Idem Setserus *num. 8.* hanc sententiam communiorem esse dicat eandemque centum autoritatibus corroboret. Ex quo observes, quam misere cohæreant doctrinæ DD. qui ex meris autoritatibus sapiunt. Mox enim non attenda juris canonici dispositione juramentum non obligare, & hanc opinionem communem esse statuunt, mox vero in alio casu, ubi tamen identitas rationis adest, juramentum servandum esse affirmant ac iterum communem opinionem esse adstruunt. Observes simul ex ipsis hisce DD. assertionibus, erroneum esse, quod jus Canonicum hac parte universaliter receptum sit in præjudicium Legis civilis.

D

§. XXIX.

§. XXIX. Progedimur ad pacta successoria. Non valet pactum de hereditate tertii certi, sed quæritur: an accedente juramento valeat? affirmant Baldus, Decius & plurimi alii apud Setserum l. 2. c. 5. num. 1. itidem crepantes brocardicum nostrum; sed recte iterum negativam tuetur Setserus d. c. 5. per tot. eamque veram receptam & communem dicit, quia prohibitio Legis adest. Sed quia si pactum renunciativum sit? Prohibitum hoc esse in l. f. ff. de suis & legit hered. dicit Mev. P. 3. Dec. 270. num. 2. addit tamen simul in Germania hodie per mores vulgatum esse, ut non amplius attentata ea juris civilis veteri constitutione pacta successoria valeant. Suppositis ergo hisce moribus renunciatio ipsique adjectum juramentum valebit, v. illustr. Stryk. Caut. Contr. Sect. 3. Cap. 3. §. 12. modo absit dolosa inductio, prout recte contra dissentientes adstruit Treutler. Vol. 1. Disp. II. th. 7. Quid si pactum acquisitionem de hereditate ipsorum paciscentium inter privatos mediante iuramenta fiat? Hic tandem consentit Gail. l. 2. Obs. 125. num. 7. quod pactum eorum, qui se fratres juratos faciunt, geschworne Brüder, sit in validum, quia est contra Legis prohibitionem. At vero & hoc ex hypothesi illius servari potuisset salva salute æterna?

§. XXX. In l. 6. C. de sec. nupt. disponitur, quod si ex priore matrimonio procreatis liberis pater materve ad secunda, vel tertia, aut ulterius repetiti matrimonii vota migraverit, licitum ei non esse debeat novercæ, vel vitrico, plus relinquere, quam ad unumquemque ex liberis prioris matrimonii pervenerit. Quæritur: an huic dispositioni contravenire queat pater materve accedente iuramento, per quod dispositio facta corroborata? Recte negat Gail. l. 1. Obs. 40. num. 12. ex ratione, quia de præjudicio libero-

berorum agitur, seu clarius, qui lex prohibitiva adest. Et hanc sententiam *communem* & benigniorem appellat, ut adeo pro nostra hypothefi iterum communem opinionem Dd. allegare valeamus in gratiam eorum, qui rei veritatem exinde metiuntur.

§. XXXI. Adferamus nunc famofam illam quæftionem: *utrum jurata beneficiorum renunciatio generalis beneficium l. 2. C. de resc. vend. excludat?* Affirmat Struy. *S. I. C. Ex. 17. th. 26. Carpz. P. 2. C. 35. Def. 1. feqq. Frantzk. l. 2. Ref. 4. n. 24. feqq.* aliique ex nulla alia ratione, quam quod omne juramentum fervandum fit, quod falva falute æterna fervari potest. Jam quidem diffiteri non poffumus, non adesse hic legem prohibitivam, fed beneficium illud leges in favorem læsi introduxiffe eique permiffe, utrum eò uti velit, annon; interim tamen alius comes juramenti, judicium, hic deficere videtur, nimis crassum enim est, quando DD. fingunt, ac si jurans de omnibus cogitaverit, *v. supra §. XXIV. in f.* Placent ergo potius illa, quæ de filia ex renunciatione paternæ hereditatis enormiter læsa in simili adducit Gail. *l. 2. Obs. 147. num. 10. feqq.* quod nec renunciatio, nec juramentum obstant, & ne quidem abfolutione à juramento opus fit, quam opinionem communem & infinitis autoritatibus corroboratam esse simul afferit.

§ XXXII. Si ad *factum* quis se obligavit, tunc notum est, quod præstando interesse se liberare possit, *l. 13. in f. ff. d. re jud.* sed quid si promissioni jusjurandum accessit? Omnes fere dicunt, jam præcise obligari promittentem ad factum præstandum, Fachin. *l. 3. controvers. c. 17. Covarruv. in c. quamvis de pact. in 6.* & plurimi apud Setfer. *de juram. l. 1. c. 25. n. 96.* quibus libenter nostrum calculum

28 DISS. DE BROC. OMNE JURAM. SERV. ESSE
lum adjicimus, quoniam hic nullum ex requisitis *supra* §.
IV. V. VI. & VII. recensitis deficere videtur. Ita est ratio-
ne obligationis. Alia quæstio est, an compelli possit, qui
juravit, si de facto promissionem adimplere recusat, id
est, an remedia compulsiva effectum suum fortiri queant
ob contumaciam alterius? Non putamus.

§. XXXIII. Recte etiam se habere censemus illam
DD. assertionem *quod juramentum pœnitentiam excludat*
in casibus, ubi alias facultas pœnitendi permissa est, v. gr.
apud Romanos in contractibus innominatis. Ratio sta-
tim patet, quia pœnitentia ex legis permissione est.
Quamvis hæc observatio hodie parum utilitatis habeat,
postquam scilicet propter efficaciam pactorum ne quidem
tunc à promissis recedere licet, quamvis nullum juramen-
tum præstitum fuerit, v. interim Nicol. Everhardum in
loc. top. loc. à vi & energia juramenti n. 40. qui plurimas ab-
furditates defendit, & quem hic & alias sæpe sequitur Set-
fer *l. 1. c. 25. num. 107.*

§. XXXIV. Egimus jam supra de donationibus §.
XII. seqq. addemus tamen adhuc unum casum ex Everhar-
do *d. l. n. 12. in f.* *Quamvis*, inquit, *donatio per militem,*
vel Doctorem facta suæ focariæ, vel concubinae non valeat, &
2. cum ibi not. per Bald. Sabyc. & Doct. C. de donat. int. vir. l.
uxor. attamen, si fuerit vallata juramento, firmabitur ju-
ramento, ita singulariter dicit Ludov. Roman. *Conf. 43. in c.*
ad primum in 4. dub. quod nota, dicit Everhardus, quia raro
reperies alibi. Credo. De Doctoribus quidem in *d. l. 2.*
nihil habetur, sed junxit eos sine dubio Everhardus mili-
tibus, quia in jure sæpius à malitia sagata adrogatam ar-
gumentamur. At, quis non doleret stultitiam! annon
ita juramentum est vinculum iniquitatis bone Everharde?

§. XXXV.

§. XXXV. Jam ad alia iterum. Quæritur: *an compensare possit, qui juravit, se soluturum esse?* dissentiunt DD. ut solent. Nobis placet, affirmativa, quam recte defendit Setfer. *de juram l. 1. C. 25. n. 103. seqq.* quia qui compensat, ille etiam solvit, & sic juramento non contravenit, sed servat, illud. Ficta enim solutio hic idem est, quod vera. At tamen infinitis propemodum autoritatibus sententiam contrariam confirmat Ernest. Cothmann *Conf. 28. num. 374. seqq.* & juxta eam in Curia Romana aliisque jus dici asserunt alii; quid hoc ad nos? Cum nobis etiam plerosque sentire dicunt infiniti DD. à Setfero *d. l. num. 106.* allegati. Distinctio etiam, quâ nonnulli utuntur, utrum scilicet tempore juratæ promissionis jamtum adfuerit mutuum debitum, annon, (ita, ut priori casu compensatio locum non habeat, v. Lauterbachium & Zœsium apud Schöpff. *Synops. jur. tit. de Compensat. num. 12.*) nullius est momenti. Utroque enim casu qui compensat, solvit, & alter nullum interesse demonstrare potest.

§. XXXVI. Disquirunt: *an cessioni bonorum possit renunciari juramento, & an valeat conventio, qua debitor se obligat ad carcerem, si ad constitutum diem non solvat?* Quamvis vero & hic nonnulli existiment, talem renunciationem esse illicitam, quarum rationes adfert Gail. *de pac. publ. lib. 2. C. 2. num. 21. 22. & 23.* Nobis tamen eorum sententia, qui quæstionem affirmant, verior videtur, quia saltem de permisivo jure agitur. Et ergo de obligatione juramenti quoque nullum dubium supererit, vid. illust. Stryk *Caut. Contr. Sect. 2. c. 1. §. 39.* Contra vero is qui solummodo juravit, *se soluturum*, hoc beneficio cessionis nihilominus fruitur, Zœs. *ad ff. de cess. bon. n. 3.*

§. XXXVII. Obstagia cum per *Reform. Polit. de An. 1577. tit. 17. von wunderlichen Contracten §. wiewol auch.* prohibita sint, hinc quæritur, *annon obligatio ad obstagium accedente juramento sit valida?* Affirmat Panormitan. *in cap. Ex rescripto. num. 7. X. de jurejur.* Verum enim vero cum hic lex prohibitiva adsit, cui renunciari nequit, *Dalner. de renunciat. c. 9. num. 1. seqq.* hinc renunciatio sive simplex sit, sive juramento confirmata, nullius momenti erit, præcipuè cum ex obstagiiis quamplurima mala oriantur, *daß sie dabey sich arm, krank und in die Hölle sauffen,* *Coler. de Proc. executiv. p. 1. c. 8. n. 89. Illustr. Dn. Stryk. Caut. Contr. d. 1. §. 37.*

§. XXXVIII. Insignem adhuc juramento tribuunt effectum, quod neque, *si quis juraverit, se dare velle absenti,* etiam si nemo præsens sit, qui dictam promissionem nomine absentis acceptet, nihilominus jurans virtute dictæ promissionis juratæ per absentem conveniri possit, quia Deus, qui in juramento testis advocatur, ubique præsens absentiam supplet. Unde confecerunt regulam sequentem: *Juramentum habet vim consensus literarii & supplet præsentiam partis, ac vim habet nuncii, vel epistolæ,* *Cravetta de antiquit. temp. §. 3. num. 43. Petr. Surd. Decis. 10. in f. Everhard. loc. tipic. in luc. à. vi & energ. juramenti n. 10. in f. qui, ut solet, monitum objicit, quod nota, dicit, quia potest quotidie esse usui. Setfer. de juram. l. 1. C. 25. num. 28. seqq.* Quamvis vero illa philosophandi ratio non adeo accurata sit, sed erroneum principium supponere videatur, ac si in juramenti Deo aliquid promittatur, de quo supra §. XXI. dictum & mox adhuc dicitur; attamen tolerari potest dicta assertio, si in praxi est recepta; quoniam

am

am aperta iniquitate non laborat, neque etiam contra fundamenta §. IV. seqq. tradita directio impingit.

§. XXXIX. Quærent: *an juramentum obligationi super mutuo adjectum exceptionem non numeratæ pecuniæ excludat?* Facimus cum negantibus, ex quibus unum allegasse sufficiat Illustr. Strykium *de Caut. Cont. Sect. 2. c. 7. §. n.* qui plures citat. Deficit enim iudicium & rei veritas, quia sub spe securaturæ numerationis juramentum præstitum Dissent. Gutieretz, Molina, Zanger & alii apud Eund. *d. l.* nec non Seraph. de Seraphin. *privil. 60. n. 25.*

§. XL. Ultimum casum *ex materia societatis* subnectere lubet. Notum est, quod societati non solum promiscue renunciare possit socius, sed quod etiam ad hæredes ea non transeat, Quæritur autem, *annon præcise cogatur socius manere in societate jurata*, item, *annon hæredes etiam ad continuandam societatem juratam obstricti sint?* Transitoriam ad heredes esse societatem adstruit Molina apud Frantzkium *ad tit. ff. Pro Socio num. 123. seqq.* sed recte dicit Brunnemannus *ad l. 59. ff. pro soc.* quod licet forte hoc juramentum obstrinxerit defunctum, non tamen videatur obligare heredem, præfertim si societas præbeat materiam litium, cum juramentum nutritivum peccati esse non debeat, quod esset, si lis durante societate sopiri non posset. Multos Autores huc pertinentes & in utramque partem sentientes adducit idem Brunnem. *d. l. n. 6.* Sequitur vero simul ex ratione ab ipso adducta, quod nec juramentum ipsum jurantem amplius obstringat, si postquam illud præstitum, diversæ lites & dissensiones superveniunt, quæ non commodius, quam per recessum a societate sopiri possunt. Non obstat, quod supra §. XXXIII. dixerimus, tolerari posse assertum DD. quod juramentum pœnitentiam excludat; illa siquidem assertio

32 DISS. DE BROC. OMNE JURAM. SERV. ESSE,
assertio nunc ita limitanda erit, modo ex denegata pœnitentia non proveniant lites & discordiæ, tunc enim juramentum contra requisitum in §. V. adductum impingit.

§. XLI. Infinita alia exempla ad illustrationem thematicam facientia apud DD. passim prostant, quæ singula adducere non necessarium duximus, quoniam ex hæcenus adductis de similibus casibus facili negotio iudicium ferri potest. Unum si noveris, omnes cognoveris. Scopus noster non fuit, ut ex tot Scriptoribus, qui materiam juramentorum pertractarunt, novum volumen conscriberemus, sed ut speciem solummodo exhiberemus, ex quo de male cohærentibus multorum doctrinis judicari posset. Unum adhuc restat circa finem dissertationis excuciendum quinam scilicet sit ille fons impurus, ex quo tot turpidæ conclusiones, hæcenus fufius adductæ, profluxerunt.

§. XLII. Videtur autem omnem confusionem ex non rite intellecta juramentorum natura provenisse. Dicunt enim juramentum esse rem spiritualem, Seraphin. *de privileg. juram. privileg.* 101. Covarruv. *in c. quamvis de pactis in 6. part. 2. §. 6. n. 4.* Setser. *de juram. l. 2. cap. 15. in f.* esse vinculum religionis & animæ, quod nonnisi juramenti observatione solvi possit, atque adeo omnino solvendum, posthabitis omnibus bonis temporalibus & momento duraturis. Paris. *p. 1. Conf.* 69. num. 31. Wesenbec. *P. 1. Conf.* 23. n. 23. Quod si quæris, in quo consistat illud spirituale animæ vinculum, respondent DD. adesse VOTUM, quod DEO omnino reddi debet, vid. plurimos allegatos à Setsero *l. 1. cap. 25. num. 5.* & quem supra §. XXI. citavimus Hugonem Grotium.

§. XLIII. Ex hoc supposito deduxerunt conclusionem: quod juramentum adjiciat forum foro, id est, quod licet

licet Laicus ratione celebrati contractus coram Judice ecclesiastico conveniri nequeat; nihilominus tamen Judex ecclesiasticus toties fiat judex competens, quoties contractus juramento confirmatus fuit, Everhard. *loc. à vi & energ. juram. num 38.* ubi id summe notandum dicit, quia maximi effectus, quoniam ut plurimum hodie in quolibet contractu juramentum inponitur. Ergo vides, referendum esse adductum principium ad rationes status Cleri Pontificii, qui uti alias, ita & hic prætentam suam jurisdictionem spiritualem magis magisque extendere annis est, ut tandem omnia Laicis auferret & ipse solus dominaretur. Quod ipsum permovit Hispanos, ut legem ferrent, qua prohibitam est, ne juramentum in contractibus interponatur, adjecta pœna, ut Tabellio recipiens à Partibus hos juramentum & officio privetur & dimidia bonorum suorum parte, cujus quidem legis judice Setfero *l. 1. c. 25. num. 85.* alia ratio non est, quam hæc, ne ex juramento contractui adhibito causa, quæ ad Regium Tribunal pertinet, ad Ecclesiasticos devolveretur. Expresse enim jurisdictione ecclesiastica intuitu juramentum stabilitur *in c. f. de for. Compet. in 6.* Cum C. Laicus, inquit Papa Bonifacius VIII. te servare recuset indemnem contra juramentum à se præstitum temere veniendo: ipsum coram ecclesiastico Judice (ad cujus forum ratione juramenti causæ hujusmodi cognitio noscitur pertinere) de jure poteris convenire: ut ipsum monitione præmissa per consuram ecclesiasticam, quod te super prædictis (ut tenetur) servet indemnem, prævia ratione compellat.

§. XLIV. Errorem vero hypothesin, quod juramentum vim voti habeat, jam refutavit Pufendorff. *de J. N. & G. l. 4. c. 2. §. 8.* Enimvero, inquit, alia videtur natura

E

tura

tura jusjurandi, *cujus verba non ad hominem, sed ad Deum dirigantur*, v. gr. si dicam solus, a ut coram arbitris, *ego Deo juro, quod Sejo velim dare*. Id enim habet indolem voti, quo Deo promitto, quod in ipsius honorem sim aliquid præstiturus, adeoque ex eo non homini, sed Deo jus volui conferre. Secus autem sese habent juramenta, *quæ ad hominem dirigantur, seu ubi Deo teste homini quid promitto*, qualia sunt omnia juramenta in significato communi accepta. Vides ergo, quam malè DD. hæc duo distinctissima confundant.

§. XLV. His ita notatis facile satisfieri potest dubiis, quæ Georgius Frantzkius in *tractatu Variarum Resolutionum* contra hanc nostram sententiam movit, *lib. 2. Resol. 5. & 6.* quippe in quibus duabus Resolutionibus de præsentī materia ex professo, ut dicunt, differuit. Dicit *Resol. 5. num. 49. seqq. Leges civiles utilitatem privatam respicientes non obligare directo in conscientia, quia nec à Deo sunt, nec de rebus divinis latae, nec Magistratis, Politicus potestatem in Conscientias habet*. Respondemus; hæc omnia falsa esse, si de lege prohibitiva sermo sit, & vulgatum illud: *Magistratum non habere potestatem in conscientias*, hic admodum contorte applicari, quippe quod tunc saltem, locum habet, si Magistratus Politicus de rebus ad fidem pertinentibus disponere, vel contra jus divinum aliquid percipere velit.

§. XLVI. Pergit d. Ref. 5. num. 53. Quia Civis Magistratui fidelitatem & subjectionem jurans hoc facit in ordine ad totam Remp. quam pro virili sua defendere & in eo Principi, sive Magistratui obedire promittit, perjurii certè reus aliter esse & dici non potest, quam si ordinem in Rep. turbet & vel Principem Magistratumve deserat, aut contumaciter
illi

illi resistat, quod non sit, si in particulari de alienatione rei sua dominus disponat illamque jurejurando confirmet. Respondemus, hoc suppositum iterum aperte erroneum esse quia cives non solum ad totam Remp. pro virili defendendam sed simul etiam ad actiones suas in quibuscunque negotiis privatis voluntati superioris conformantas obstringuntur.

§. XLVII. Imo eousque progreditur Frantzkus *d. l. n. 54.* ut statuat, nec statuto contrarium induci posse, quod scilicet juramentum tali casu irritum esse debeat: Subjungit rationem: quod ex jurejurando semota etiam Legis prohibitionem duplex quodammodo obligatio oriatur, altera spiritualis, quæ Deo, altera naturalis & politica, quæ recipienti juramentum acquiritur. Licet itaque Magistratus statuto prohibere possit, nec oriatur, vel teneat posterior obligatio, non tamen, ne prior, quæ conscientiam intime afficit, cui dominatur solus Deus. Vides, latere in his verbis eandem erroneam hypothesein, quam modo refutavimus in §. XLIV, quod scilicet in juramento Deo aliquid promittatur, unde etiam Frantzkus *Resol. 6. per tot.* in eo occupatus est, ut demonstraret, juramentum non quidem confirmare actum præcedentem invalidum, sed novam tamen intuitu Dei producere obligationem.

§. XLVIII. Hæc sunt supposita doctrinæ Frantzkii, quibus negatis Conclusiones ab ipso adductæ per se corrumpunt. Hos ergo integram hancce dissertationem concludimus verbis illustris Strykii in *not. ad Lauterbach. tit. de jurejur. verb. jus civile & verb. prohibitio.* Nemo, inquit, suo juramento legum civilium effectum tollere potest, cum actus privatorum non debeant esse protentiores ipsa Lege
Actus

DISS. DE BROC. OMNE JURAM. SERV. ESSE,
 Actus enim, addit, subditorum dependent in Rep. ex ar-
 bitrio superioris; qui ergo actus prohibente supe-
 riore fit, illicitus est. Et hinc nec superio-
 re prohibente jurare licebit.

S. D. G.

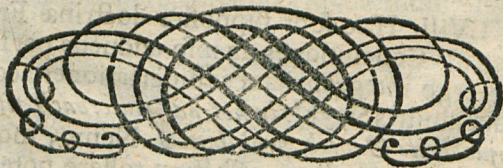
COROLLARIA.

I.

Juramentum ab Episcopo contra utilitatem Eccle-
 siasticam præstitum non est juramentum, sed perjurium,
c. 27. X. Jurejur. Ita jus Canonicum principia à nobis
 supposita rectè sequitur, quando res Ecclesiam & Clerum
 concernit.

II.

Si Maritus juravit, quod uxorem ob adulterium ac-
 cusare nolit, & hæc tamen tale delictum committit, quæ-
 ritur, an juramentum accusationi obstet? Accusationem
 vix permittit *c. 25. X. de jurejur.* Concedit tamen denun-
 ciationem ecclesiasticam. Sed quæ ratio disparitatis? Sci-
 licet hæc ut Jurisdictio Episcopalis eò melius extendatur.

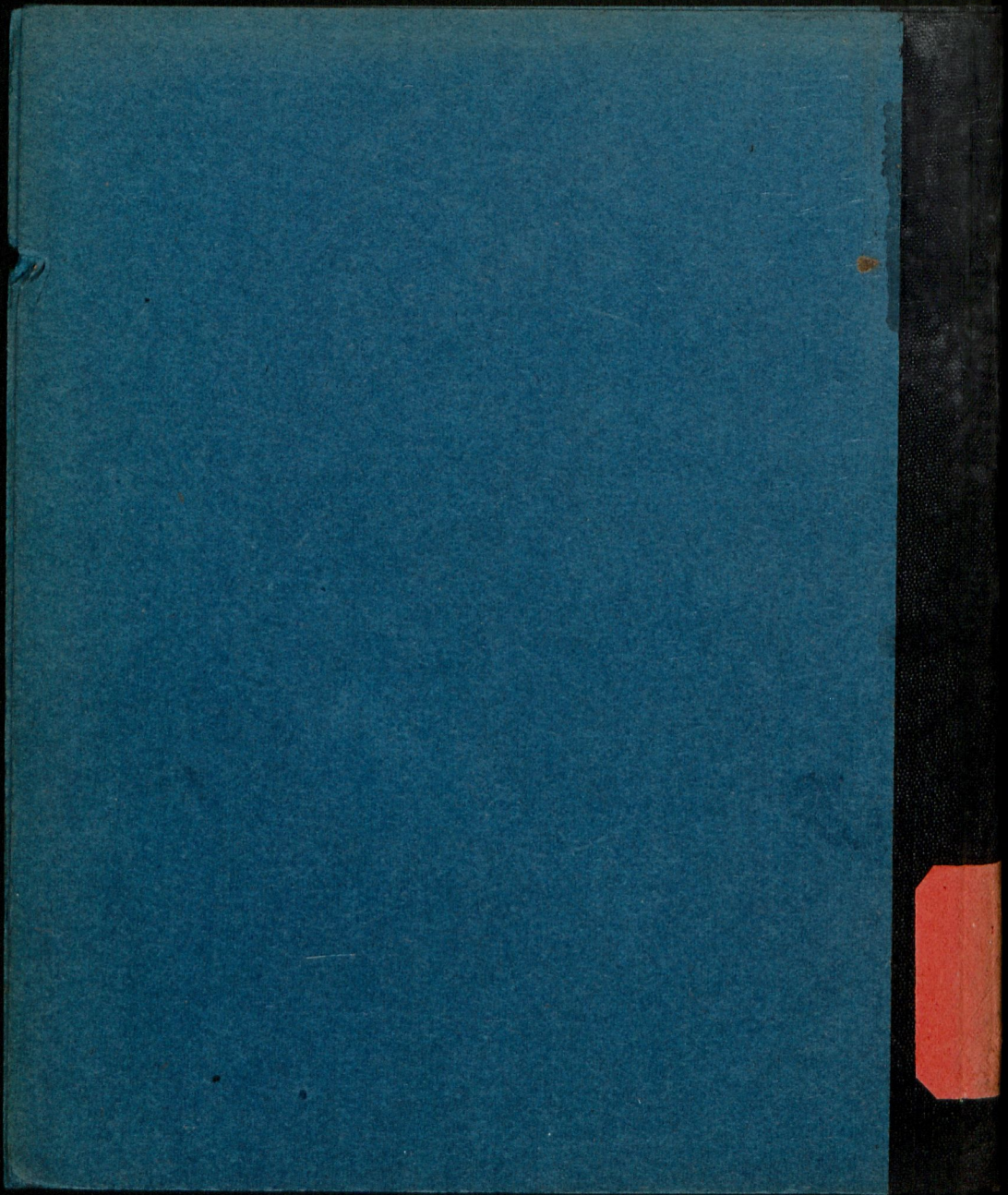
05 H 469

ULB Halle 3
004 218 922

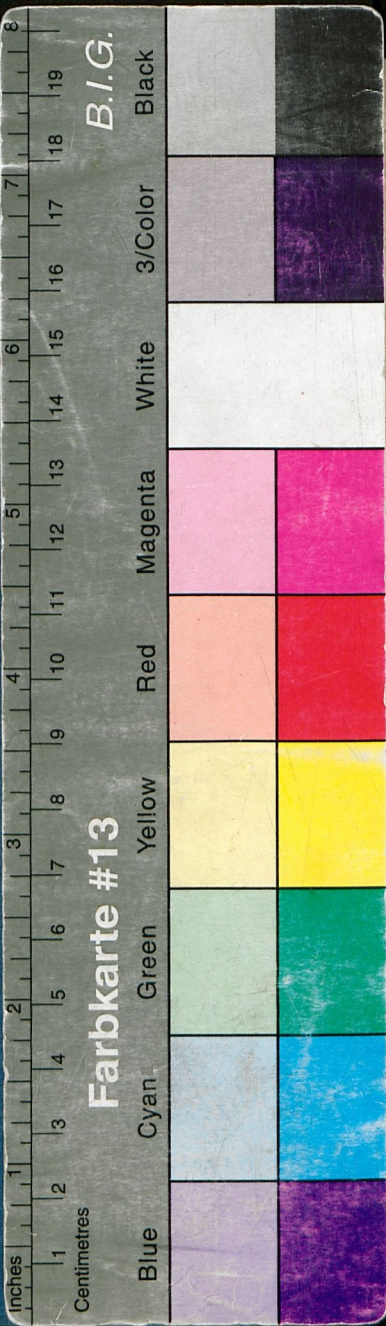

Vol 18

453.
DISSERTATIO JURIDICA

De

Genuino intellectu brocardici vulgaris:

**OMNE JURAMENTUM
SERVANDUM ESSE, QVOD
SALVA SALUTE ÆTERNA
SERVARI POTEST,**

Quam

DEO ter O. M. adnuente,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO,

REGNI BORUSSICI, ELECTORATUS BRANDEN-
BURGICI ET PROVINCiarUM HEREDE, & reliqua,

IN ILLUSTRi ACADEMIA FRIDERICIANA,
PRAESIDE

JAC. FRIDERICO LUDOVICI,

J. U. D. Prof. Publ. & Facult. Jurid. Ad-
fessore adjuncto,

Ad d. Martii, MDCCV. H.L.Q.C.

Placido Eruditorum Examine submittit

CHRISTIANUS Gottlob Gref,
Mifena-Mifnicus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Typis CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI.

F.V.L.